

Planowanie pracy wychowawczej z dzieckiem

CZĘŚĆ I

➤ Osobowość dziecka

Planując pracę wychowawczą z dzieckiem należy w pierwszej kolejności uświadomić sobie, jak wiele czynników wpływa na jego rozwój. Nie można zaplanować efektywnej pracy wychowawczej, póki nie ustalimy, że każda planowana czynność tj. zabawa, zajęcia edukacyjne lub spacerzy powinna oddziaływać kompleksowo na rozwój malucha. Dlatego, na początek skupimy się na aspektach rozwoju psychicznego dziecka, by osiąść odpowiednie podstawy do organizowania pracy wychowawczej, przynoszącej efekty.

Osobowość

Osobowość jest to charakterystyczny, względnie stały sposób reagowania jednostki na środowisko społeczno – przyrodnicze, a także sposób wchodzenia z nim w interakcje.

Akcentuje się zespół mechanizmów psychologicznych takich jak np.:

- ✓ tożsamość,
- ✓ mentalność,
- ✓ potrzeby,
- ✓ postawy,
- ✓ inteligencja,
- ✓ uznawane wartości

które powodują, że człowiek jest zdolny do kierowania własnym życiem, a jego zachowania są zorganizowane i względnie stałe. Wymienione elementy powinny być brane pod uwagę także w pracy z małym dzieckiem.

Tożsamość

Tożsamość – jest przekonaniem o tym, kim jestem, co robię, myślę, czuję, do czego dążę, na którym budowana jest tożsamość osobista. Uświadomienie sobie więzi łączących jednostkę z innymi osobami, dostrzeżenie poczucia przynależności do grupy (np.: rodziny, grupy rówieśniczej, narodu) i jej odrębności od innych grup stanowi podstawę formowania tożsamości społecznej.

Małe dziecko buduje własną tożsamość w oparciu o informacje, dotyczące posiadania przez nie cech specyficznych, odrębnych i niepowtarzalnych u innych ludzi, a dotyczących własnego wyglądu, sposobu myślenia, psychiki, zachowania itp.

Mentalność

Mentalność – to charakterystyczny sposób myślenia i odnoszenia się do rzeczywistości, wynik przyjęcia określonych zasad i wartości, które wyznaczają sposób zachowania jednostki lub grupy społecznej. Wyróżnia się dwa podstawowe typy mentalności:

1) mentalność indywidualistyczna – wynika z przekonania, że interesy i potrzeby jednostki są nadrzędne wobec interesów i potrzeb zbiorowości, dlatego zadaniem państwa jest tworzenie takich zasad, przepisów i norm prawnych, które przyczyniać się będą do pomyślności i rozwoju każdego człowieka;

2) mentalność kolektywistyczna – jej podstawą jest założenie, że społeczność jest autonomicznym podmiotem, jednostka zaś jego częścią. Zadaniem państwa, jako wyraziciela woli grupy, jest więc ochrona interesu zbiorowego. W tej sytuacji prawa jednostki są podporządkowane woli większości.

Potrzeba

Potrzeba – to odczuwany przez jednostkę brak czegoś, np.: człowiek potrzebuje pokarmu, co oznacza, że może żyć tylko wtedy, gdy ma co jeść. Liczba potrzeb człowieka jest nieograniczona, stanowią one źródło aktywności każdej jednostki, która dąży do ich relatywnie szerokiego zaspokojenia. Gdy jednostka zaspokoi swoje podstawowe potrzeby, jej motywacja zostaje ukierunkowana na samorealizację – potrzebę rozwoju własnego potencjału, doskonalenia siebie.

Postawa

Postawa – to pojęcie wieloznaczne, stosowane w wielu dziedzinach nauki. W psychologii postawą nazywamy konglomerat składników osobowości wyrażających się w

skłonności do specyficznych albo stereotypowych sposobów reagowania na określone bodźce w określonych sytuacjach. Przyjmowanie postaw jest związane z kształtowaniem się różnych ideologii, uprzedzeń i przesądów, powoduje preferowanie pewnych celów, wartości i sposobów działania w odniesieniu do poszczególnych osób, grup, problemów, doktryn nauk. Słownym wyrazem postaw są opinie.

Inteligencja

Inteligencja to w psychologii – zespół zdolności umysłowych umożliwiających jednostce korzystanie z nabytej wiedzy przy rozwiązywaniu nowych problemów i racjonalnym zachowaniu w różnych sytuacjach życiowych. Wyróżnia się trzy podstawowe formy inteligencji: praktyczną – umiejętność rozwiązywania konkretnych zagadnień; abstrakcyjną – zdolność operowania symbolami i pojęciami; społeczną – umiejętność zachowania się w grupie. Inteligencję jaką posiada człowiek w wieku 17 lat (50%) osiąga przed 4 rokiem życia.

Dzieci uczą się każdego dnia i my je uczymy zdając sobie sprawę z tego czy nie. Problem w tym, że źle jest uczyć nie wiedząc, że się uczy. Możemy je uczyć rzeczy wartościowych lub mało przydatnych. Wartość, jedna z podstawowych kategorii filozoficznych, istotna zwłaszcza w etyce, estetyce, antropologii, a poza filozofią, np.: w religii, teologii, psychologii, socjologii, etnologii, teorii kultury i prawa. Stanowi odrębny przedmiot badań aksjologii (nauki o wartościach).

Oznacza coś, co jest cenne i godne pożądania i co stanowi (winno stanowić) przedmiot szczególnej troski oraz cel ludzkich dążeń, a także kryterium postępowania człowieka.

W zależności od dziedziny, jakiej dotyczą, wartości dzieli się na:

- ✓ moralno – etyczne,
- ✓ religijne,
- ✓ estetyczne,
- ✓ kulturowe itd.

W zależności od zasięgu na:

- ✓ ogólnoludzkie
- ✓ lokalne np. narodowe, osobiste.

Wspomina się też o wartościach niższych i wyższych, materialnych i duchowych, co zwykle łączy się z ich hierarchizowaniem.

Co wpływa na rozwój osobowości człowieka?

Przyjmuje się, że na rozwój osobowości człowieka mają wpływ cztery grupy czynników, które oddziałują na siebie wzajemnie:

1. dziedziczenie cech (genotyp),
2. środowisko,
3. własna aktywność,
4. system edukacji - system nauczania i wychowania.